

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya pañcasēnāpatīnāṃ vadhaḥ

hatān mantrīsutān buddhvā
vānarēṇa mahātmanā |
rāvaṇaḥ saṃvṛtākāra -
ścakāra matimuttamām || 5.46.1 ||

sa virūpākṣayūpākṣau
durdharaṃ caiva rākṣasam |
praghasaṃ bhāsakarṇaṃ ca
pañca sēnāgranāyakān || 5.46.2 ||

sandidēśa daśagrīvō
vīrān nayaviśāradān |
hanūmadgrahaṇē'vyagrān
vāyuvēgasamān yudhi || 5.46.3 ||

yāta sēnāgragāḥ sarvē
mahābalaparigrahāḥ |
savājirathamātaṅgāḥ
sa kapiḥ śāsyatāmiti || 5.46.4 ||

yattaiśca khalu bhāvyam syāt
 tamāsādyā vanālayam |
 karma cāpi samādhēyam
 dēśakālāvirōdhitam || 5.46.5 ||

na hyaham taṃ kapiṃ manyē
 karmaṇā prati tarkayan |
 sarvathā tanmahad bhūtam
 mahābalaparigraham || 5.46.6 ||

vānarō'yamiti jñātvā
 nahi śuddhyati mē manaḥ |
 naivāham taṃ kapiṃ manyē
 yathēyam prastutā kathā || 5.46.7 ||

bhavēdindrēṇa vā sṛṣṭa -
 masmadartham tapōbalāt |
 sanāgayakṣagandharva -
 dēvāsuramaharṣayaḥ || 5.46.8 ||

yuṣmābhiḥ prahitaiḥ sarvai -
 rmayā saha vinirjitāḥ |
 tairavaśyam vidhātavyam
 vyalīkam kiñcidēva naḥ || 5.46.9 ||

tadēva nātra sandēhaḥ
 prasahya parigrhyatām |
 yāta sēnāgragāḥ sarvē
 mahābalaparigrahāḥ || 5.46.10 ||

savājirathamātaṅgāḥ
 sa kapiḥ śāsyatāmiti |
 nāvamanyō bhavadbhiśca
 kapirdhīraparākramaḥ || 5.46.11 ||

dr̥ṣṭā hi harayaḥ pūrvē
 mayā vipulavikramāḥ |
 vālī ca saha sugrīvō
 jāmbavāṃśca mahābalaḥ || 5.46.12 ||

nīlaḥ sēnāpatiścaiva
 yē cānyē dvividādayaḥ |
 naiva tēṣāṃ gātirbhīmā
 na tējō na parākramaḥ || 5.46.13 ||

na matirna balōtsāhō
 na rūpaparikalpanam |
 mahatsattvamidaṃ jñēyaṃ
 kapirūpaṃ vyavasthitam || 5.46.14 ||

prayatnaṃ mahadāsthāya
 kriyatāmasya nigrahaḥ |
 kāmaṃ lōkāstrayaḥ sēndrāḥ
 sasurāsuramānavāḥ || 5.46.15 ||

bhavatāmagrataḥ sthātum
 na paryāptā raṇājirē |
 tathāpi tu nayajñēna
 jayamākāṅkṣatā raṇē || 5.46.16 ||

ātmā rakṣyaḥ prayatnēna
 yuddhasiddhirhi cañcalā |
 tē svāmivacanam sarvē
 pratigṛhya mahaujasah || 5.46.17 ||

samutpēturmahāvēgā
 hutāśasamatējasah |
 rathaiśca mattairnāgaiśca
 vājibhiśca mahājavaiḥ || 5.46.18 ||

śastraiśca vividhaistīkṣṇaiḥ
 sarvaiścōpahitā balaiḥ |
 tatastu dadṛśurvīrā
 dīpyamānam mahākapim || 5.46.19 ||

raśmimantamivōdyantaḥ
 svatējōraśmimālinam |
 tōraṇasthaḥ mahāvēgaḥ
 mahāsattvaḥ mahābalaḥ || 5.46.20 ||

mahāmatiḥ mahōtsāhaḥ
 mahākāyaḥ mahābhujam |
 taḥ samīkṣyaiva tē sarvē
 dikṣu sarvāsvavasthitāḥ || 5.46.21 ||

taistaiḥ praharaṇairbhīmai -
 rabhipētustatastataḥ |
 tasya pañcāyasāstīkṣṇāḥ
 sitāḥ pītamukhāḥ śarāḥ |

śirasyutpalapatrābhā

durdharēṇa nipātītāḥ || 5.46.22 ||

sa taiḥ pañcabhirāviddhaḥ

śaraiḥ śirasi vānaraḥ |

utpapāta nadan vyōmni

diśō daśa vinādayan || 5.46.23 ||

tatastu durdharō vīraḥ

sarathaḥ sajjakārmukaḥ |

kiran śaraśatairnaikai -

rabhipēdē mahābalaḥ || 5.46.24 ||

sa kapīrvārayāmāsa

taṃ vyōmni śaravarṣiṇam |

vṛṣṭimantaṃ payōdāntē

payōdamiva mārutaḥ || 5.46.25 ||

ardyamānastatastēna

durdharēṇānilātmajaḥ |

cakāra ninadaṃ bhūyō

vyavardhata ca vīryavān || 5.46.26 ||

sa dūraṃ sahasōtpatya

durdharasya rathē hariḥ |

nipapāta mahāvēgō

vidyudrāśirgirāviva || 5.46.27 ||

tataḥ sa mathitāṣṭāśvaṃ

rathaṃ bhagnākṣakūbaram |

vihāya nyapatad bhūmau
durdharastyaktajīvitah || 5.46.28 ||

taṃ virūpākṣayūpākṣau
dṛṣṭvā nipatitam bhuvi |
tau jātarōṣau durdharṣā -
vutpētaturarindamau || 5.46.29 ||

sa tābhyāṃ sahasōtplutya
viṣṭhitō vimalē'mbarē |
mudgarābhyāṃ mahābāhu -
rvakṣasyabhihataḥ kapiḥ || 5.46.30 ||

tayōrvēgavatōrvēgaṃ
nihatya sa mahābalaḥ |
nipapāta punarbhūmau
suparṇa iva vēgitaḥ || 5.46.31 ||

sa sālavr̥kṣamāsādyā
samutpāṭya ca vānaraḥ |
tāvubhau rākṣasau vīrau
jaghāna pavanātmajaḥ || 5.46.32 ||

tatastāṃstrīn hatāñjñātvā
vānarēṇa tarasvinā |
abhipēdē mahāvēgaḥ
prahasya praghasō balī || 5.46.33 ||

bhāsakarṇaśca saṅkruddhaḥ
śūlamādāya vīryavān |

ēkataḥ kapiśārdūlaṃ
yaśasvinamavasthitau || 5.46.34 ||

paṭṭiśēna śitāgrēṇa
praghasaḥ pratyapōthayat |
bhāsakarṇaśca śūlēna
rākṣasaḥ kapikuñjaram || 5.46.35 ||

sa tābhyāṃ vikṣatairgātraī -
rasrgdigdhatanūruhaḥ |
abhavad vānaraḥ kruddhō
bālasūryasamaprabhaḥ || 5.46.36 ||

samutpātya girēḥ śrṅgaṃ
samṛgavyālapādapam |
jaghāna hanumān vīrō
rākṣasau kapikuñjaraḥ |
giriśrṅgasuniṣpiṣṭau
tilaśastau babhūvatuḥ || 5.46.37 ||

tatastēṣvavasannēṣu
sēnāpatiṣu pañcasu |
balaṃ tadavaśēṣaṃ tu
nāśayāmāsa vānaraḥ || 5.46.38 ||

aśvairaśvān gajairnāgān
yōdhairyōdhān rathai rathān |
sa kapirnāśayāmāsa
sahasrākṣa ivāsurān || 5.46.39 ||

hayairnāgaisturaṅgaiśca

bhagnākṣaiśca mahārathaiḥ |

hataiśca rākṣasairbhūmī

ruddhamārgā samantataḥ || 5.46.40 ||

tataḥ kapistān dhvajinīpatīn raṇē

nihatya vīrān sabalān savāhanān |

tathaiva vīraḥ pariḡṛhya tōraṇaṃ

kṛtakṣaṇaḥ kāla iva prajākṣayē || 5.46.41 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē

sundarakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||